

اعتصاب کارکنان شرکت برق؛ کمکی به خاموشی چراغ پهلوی

۲۵ بهمن ۱۳۹۳ ساعت ۱۸:۱۶

افزایش بیشتر اعتصابات شرکت برق و از دایره خارج شدن تلویزیون به عنوان تنها راه ارتباطی حکومت و مردم از یک سو و شدت یافتن پخش اعلامیه‌های انقلابیون که عمده‌تاً حاوی سخنرانی‌های حضرت امام (ره) و برخی دیگر از روحانیون بود، پیروزی انقلاب اسلامی سرعت گرفت.

برای وقوع یک انقلاب عوامل متعددی دخیل هستند. ارتباط زنجیر واره ی این عوامل می تواند موجب شکل گیری یک انقلاب شود. انقلاب اسلامی ایران که در تاریخ ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ به ثمر نشست بدون شک یکی از مهمترین انقلاب های جهان به شمار می رود. جدای از نوع برخورد رژیم پهلوی با مردم و فعالیت های مختلف در عرصه های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی که شرایط را برای سرنوشتی این حکومت تسریع کرد. عوامل دیگری نیز وقوع این انقلاب را سرعت بخشید. طبیعتاً عمده این عوامل عمده‌تاً از جانب مخالفان رژیم یعنی مردم صورت گرفت.

تقابل مخالفان با رژیم پهلوی را باید به دو دسته تقسیم کرد. قسمت اول به تلاش و فعالیت های مردم در راه کسب استقلال و آزادی مربوط می شود و قسم دوم آن به رهبری و هدایت درست مردم در مسیر انقلاب ارتباط دارد. نوع رهبری و مدیریتی که از جانب بنیان گذار جمهوری اسلامی حضرت امام خمینی (ره) صورت گرفت. موجب شد در مسیر پیروزی انقلاب، مردم از مسیر درست خارج نشده و کمترین اشتباهی و سهل انگاری از جانب انقلابیون رخ ندهد. حضرت امام خمینی (ره) به عنوان رهبر انقلاب اسلامی ایران اگرچه برای مدتی نزدیک به ۱۴ سال در خارج از کشور و در تبعید به سر می بردند. با این حال به عنوان رهبر مذهبی و سیاسی مردم در جریان انقلاب اسلامی نقش بسیار پر رنگی ایفا کردند تا جایی که کارکنان بخش های اداری و حتی نظامی حکومت پهلوی در بسیاری موارد از فرمان های ایشان تبعیت داشتند. این امر مهم را می توان در حوادث سال های منتهی به انقلاب اسلامی به خصوص در سال ۱۳۵۷ با دقت مشاهده کرد. تا حدی که بسیاری از اعتصابات صورت گرفته به وسیله ی کارکنان شرکت-های مختلف دولتی و حتی خصوصی. با نظر حضرت امام (ره) انجام می شد.^[۱] از اواخر آذر سال ۱۳۵۶ در اکثر روزها هنگام پخش اخبار سراسری. برق قطع می شد و با این اقدام عملاً حکومت پهلوی نمی-توانست از تنها فرصت موجود برای تغییر ذهن مردم نسبت به انقلاب و القای جو آرام در کشور استفاده کند. از آغاز سال ۱۳۵۳ با گران شدن قیمت نفت و افزایش چند برابری صادرات نفت ایران به خارج. دربار پهلوی با سرریز شدن ثروت هنگفتی مواجه شد و طی اقداماتی تلاش کرد تا قدرت خود را هم در منطقه و هم در داخل تثبیت کرده و بیش از پیش افزایش دهد. به طور مثال با امضاء قرار داد الجزایر میان ایران و عراق خیال خود را از جانب مرزهای غربی آسوده کرد. همچنین با خرید تسلیحات نظامی قدرت خود را در منطقه قوام

بخشید. همان گونه که با تأسیس حزب رستاخیز تلاش کرد قدرت خود را به صورت کامل در داخل کشور تثبیت کند و با ایجاد رعب و وحشت در میان مردم اجازه ی کوچکترین حرکت و اعتراضی را به آنها ندهد.[۲] با این احوال از سال ۱۳۵۶ به دلیل افزایش تحرکات و اعتراضات داخلی بر ضد رژیم پهلوی حکومت و در رأس آن شخص محمدرضا شاه با سیلی از مشکلات مواجه شد. این مشکلات بسیار مخرب و پیچیده بود. جدای از تظاهراتی که در سرتاسر کشور بر علیه حکومت پهلوی شکل می گرفت. عدم همکاری کارکنان دولتی که اقدام به اعتصابات و کم کاری ها می کردند. شرایط را برای حکومت پهلوی وخیم تر می کرد.

رد.[۳] شروع موج اعتصابات شرکت های دولتی با شرکت نفت بود. همان طور که گفته شد پس از سال ۱۳۵۶ که مصادف شده بود با افزایش قیمت نفت و روند رو به رشد صادرات نفت ایران به خارج از کشور. درآمد ایران به مبلغ ۲۰ میلیارد دلار در سال می رسید. این در حالی بود که در پی اعتراضات شدید مردم علیه حکومت پهلوی و به فرمان حضرت امام خمینی (ره) حدود ۴۲۰۰ نفر از کارکنان شرکت نفت اعتصاب کرده و در این مقطع تقریباً هیچ نفتی برای صادرات وجود نداشت. بنابراین عملاً اقتصاد کشور فلج شده بود و شاه با یک بحران جدی روبه رو بود.[۴] هم زمان با اعتصابات کارکنان شرکت نفت. برخی از شرکت ها از جمله مس کرمان. فولاد سپاهان و غیره نیز دست به اعتصاب زدند. در کنار این اعتصابات تظاهرات گسترده و مداومی در اکثر شهرهای ایران رخ داد. حکومت پهلوی تلاش کرد تا از طریق رسانه و تلویزیون اوضاع کشور را آرام و بدون تنش جلوه دهد. بنابراین با سرپوش گذاشتن بر مشکلات اقتصادی و همچنین تظاهرات گسترده در شهرهای مختلف. ارتباط خود را با مردم حفظ کرده و جو موجود در کشور را آرام اعلام کند. در مقابل و هم زمان با اعتصابات سایر شرکت ها و مؤسسات دولتی. کارکنان شرکت توانیر در تهران با یک برنامه ی از پیش تعیین شده در ساعات مشخصی از شبانه روز اقدام به قطع برق کردند. این اقدام معمولاً همه روزه در زمان پخش اخبار سراسری صورت می گرفت.[۵] به دلیل اعتصاب کارکنان مطبوعات. و عدم چاپ برخی از روزنامه های دولتی. تنها راه برقرار ارتباط با مردم و اعلام اخبار مورد دلخواه رژیم پهلوی. تلویزیون و رادیو بود. ولی با شجاعت و درایت کارکنان شرکت توانیر. این راهکار رژیم پهلوی نیز با شکست مواجه شد. از اواخر آذر سال ۱۳۵۶ در اکثر روزها هنگام پخش اخبار سراسری. برق قطع می شد و با این اقدام عملاً حکومت پهلوی نمی توانست از تنها فرصت موجود برای تغییر ذهن مردم نسبت به انقلاب و القای جو آرام در کشور استفاده کند. کار تا جایی ادامه پیدا کرد که این اقدام کارکنان شرکت توانیر موجب هم پیمانی ارامنه و مسلمانان در ایران شد. روز ۴ دی ماه که هم زمان بود با تولد حضرت مسیح، اعضای شرکت توانیر از قطع برق خودداری کردند تا ارامنه ی ایران به جشن و پایکوبی بپردازند. در مقابل رهبران ارامنه نیز با صدور اطلاعیه ای از هم کیشان خود خواستند که از برپایی جشن به پاس خون شهیدان نهضت مردم ایران خودداری کنند.[۶] این اقدام موجب یکپارچگی و یکدلی بیشتری در سرتاسر ایران شد. همزمان با اعتصاب شرکت توانیر تهران، مشخص شد که کارکنان این شرکت در شهرهای اصفهان، کرمان و ساری نیز دست به اعتصاب زدند. در تاریخ ۲۲ تا ۲۴ آذر سال ۱۳۵۶ شرکت برق منطقه ای مازندران در ساری دست به اعتصاب زد و سخنرانی هایی به وسیله ی کارکنان آن بر علیه رژیم پهلوی انجام شد. این اقدام علاوه بر حمایت مردم، موجی دیگر از اعتصابات در این شهر را به راه انداخت. تا جایی که کارکنان دادگستری این شهر نیز به دلیل نداشتن برق دست به اعتصاب زدند. همچنین بازار و مغازه های ساری نیز به مدت دو روز در تعطیلی کامل به سر می برد. [۷] هم زمان با ساری، در کرمان نیز حدود ۸۰۰ نفر از کارمندان شرکت برق در دی ماه ۱۳۵۶ دست به اعتراض و اعتصاب زدند. اعتصابات کارمندان شرکت توانیر هم زمان با اعتصابات سایر مؤسسات دولتی در برخی از شهرهای کشور ادامه پیدا کرد. با توجه به اهمیت برق چه در زندگی مردم، چه در صنعت و چه در اقتصاد و چه به عنوان اهرم مهمی که حکومت پهلوی از آن برای آرام کردن شورش ها در کشور و برعکس

جلوه دادن رخدادهای سیاسی، اقتصادی و نظامی استفاده می کرد، جایگاه این اعتصابات پر رنگ تر می شد. با افزایش بیشتر اعتصابات در شرکت برق و از دایره خارج شدن تلویزیون به عنوان تنها راه ارتباطی حکومت و مردم، پخش اعلامیه های انقلابیون در سطوح شهرها هم با شدت بیشتری دنبال شد. در این شرایط به دلیل نبود رسانه ای رقیب، این اعلامیه ها که عمدتاً حاوی سخنرانی های حضرت امام (ره) و برخی دیگر از روحانیون بود، تأثیر بیشتری در روند شکل گیری انقلاب از خود بر جای گذاشتند. اکثر اعتصابات صورت گرفته در شرکت برق مانند اعتصابات در سایر مؤسسات دولتی و حتی غیر دولتی با فرمان حضرت امام خمینی (ره) انجام می گرفت و حتی ساعات قطع و وصل برق نیز با مشورت ایشان صورت می گرفت. هم زمان با تمام این رویدادها و از آنجایی که حکومت پهلوی عملاً نمی توانست به صورت پیوسته و مداوم با مردم ارتباط برقرار کرده و با پوشش اخبار و حوادث به صورت یکجانبه، مردم را تحت تأثیر قرار دهد، شجاعت مردم برای حضور در صحنه ی تظاهرات بیشتر شد. این رویدادها به این امر مهم منجر گردید که مردم فقط به وسیله ی پخش اعلامیه ها و فریاد الله اکبر - که معمولاً در شب های منتهی به انقلاب از پشت بام ها جاری می شد- از اخبار و اتفاقات با خبر شده و خود را در مسیر انقلاب به حرکت درآوردند. [۸] بدون شک عوامل گوناگونی دست به دست هم دادند تا در نهایت انقلاب اسلامی در بهمن ۵۷ به ثمر بنشیند. ولی در این میان برخی عوامل از اهمیت استراتژیکی برخوردارند که به نظر می رسد پس از وجود رهبری حضرت امام خمینی (ره) و مقاومت مردم که شهیدان بسیاری را تقدیم انقلاب کردند، اعتصابات در شرکت نفت و پس از آن اعتصابات شرکت توانیر در آن مقطع حساس نقش بسیار کلیدی در تسریع روند انقلاب ایفا کردند. حال مسأله ی حائز اهمیت این است که چگونه این اعتصابات در موقعیت های مهم شکل می گرفت و دوباره شکسته شد. بی شک بدون یک مدیریت دقیق نمی توان شاهد تأثیر مثبت این اعتصابات در مسیر انقلاب شد. با کمی تأمل در این زمینه و با توجه به اسناد موجود در این باب می توان مشاهده کرد که اکثر اعتصابات صورت گرفته در شرکت برق مانند اعتصابات در سایر مؤسسات دولتی و حتی غیر دولتی با فرمان حضرت امام خمینی (ره) انجام می گرفت و حتی ساعات قطع و وصل برق نیز با مشورت ایشان صورت می گرفت. [۹] بسیار قابل تأمل است که کارکنان شرکتهای دولتی که تحت نظر و دستور رژیم پهلوی قرار دارند، چگونه با شجاعت و استقامت مطیع فرمان حضرت امام قرار می گیرند. درحالی که ایشان در تبعید و خارج از کشور به سر میبردند. بدون تردید این مسأله نشان از بزرگی و نفوذ فوق العاده ی بنیانگذار جمهوری اسلامی در روح و قلب مردم ایران دارد و اگر مجموعه ای این عوامل در کنار یکدیگر وجود نداشت ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ می توانست یک روز عادی در تقویم ایران به شمار رود. پی نوشت ها:

- [۱] غلامرضا نجاتی. تاریخ سیاسی ۲۵ ساله ایران. مؤسسه خدمات فرهنگی رسا. ص ۳۱۳-۳۱۴ [۲] محمود طلوعی. پدر و پسر. ناگفته ها و ناشنیدنی ها از زندگی و روزگار پهلوی ها. ص ۷۵۱-۷۵۳ [۳] ایران بین دو انقلاب. پروانده ابراهامیان. ص ۴۳۲ [۴] پایگاه شرکت ملی نفت. مقالات ارسالی. مقاله ی شماره ی ۲۴ مهدی کیهان. "نقش طبقه کارگر ایران در انقلاب بزرگ ضد امپریالیستی و خلق میهنی ما". دنیا. ش ۵. سال ۱۳۵۸. ص ۷۳ [۵] همان. ص ۷۲ [۶] همان. ص ۷۶ [۷] غلامرضا نجاتی. تاریخ سیاسی ۲۵ ساله ایران. مؤسسه خدمات فرهنگی رسا. ص ۳۲۷ [۹] همان. ص ۳۳۱ منبع برهان

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۹۵۸۹/اعتصاب-کارکنان-شرکت-برق-کارکنان-اعتصاب>